

April 2022

Basis in beeld

ZEVENAAR

Project:	Integraal beleidsplan openbare ruimte gemeente Zevenaar
Projectnummer:	P787-02
Registratienummer:	20220314
Auteurs:	PLANTERRA, Gert Oosterhuis, Laura Barnhoorn, Jan ter Wal
Opdrachtgever:	Gemeente Zevenaar, Rob IJzen
Datum:	22 april 2022

PLANTERRA
THUIS IN DE OPENBARE RUIMTE

Inhoudsopgave

1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding voor de Basis in Beeld	4
1.2 Basis in Beeld	4
1.3 Afbakening openbare ruimte	5
1.4 Typen beheer en onderhoud	5
1.5 Gebiedsindeling	6
1.6 Risicoparagraaf	8
2. Areaal openbare ruimte	9
2.1 Overzicht van te beheren areaal	9
2.2 Ouderdom arealen	11
2.3 Betrouwbaarheid gegevens	13
3. Beleidsuitgangspunten openbare ruimte	14
4. Kwaliteit van de openbare ruimte	16
4.1 Kwaliteit	16
4.2 Technische kwaliteit	16
4.3 Beeldkwaliteit	18
4.4 Tevredenheid	21
4.5 Conclusie	21
5. Onderhoudsbegroting (exploitatie)	22
5.1 Beschikbare middelen voor beheer	22
5.2 Beschikbaar onderhoudsbudget per woning	25
5.3 Berekende onderhoudskosten	26
6. Vervangingsbudget (investeringen)	28
6.1 Beschikbaar vervangingsbudget	28
6.2 Berekende vervangingsopgave	28
Bijlage 1: Beheerareaal	31
Bijlage 2: Kostenkengetallen	33

1. Inleiding

Dit hoofdstuk vormt een inleiding op de beschrijving van de huidige situatie van de openbare ruimte. Achtereenvolgens wordt ingegaan op de aanleiding voor de Basis in Beeld, de inhoud van de Basis in Beeld, de afbakening openbare ruimte, typen beheer en onderhoud en de gebiedsindeling.

1.1 Aanleiding voor de Basis in Beeld

De voormalige gemeenten Zevenaar en Rijnwaarden zijn in 2018 gefuseerd. Voor de nieuwe gemeente Zevenaar is het van belang alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (groen, wegen, riolering e.d.) op orde te hebben. Deze beheerdata zijn namelijk essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van (strategische) beslissingen over het beheren van de openbare ruimte.

De noodzaak om uit te gaan van goede data blijkt wel uit de recente bezuinigingsoperatie bij de gemeente Zevenaar. Als onderdeel van de bezuinigingsoperatie heeft de gemeente een substantiële korting doorgevoerd op de onderhoudsbudgetten van groen en wegen zonder dat de effecten op de kwaliteit van de openbare ruimte inzichtelijk waren. Voor de gemeente Zevenaar is het daarom van belang in beeld te brengen waar de gemeente op dit moment staat wat betreft het beheer van de openbare ruimte. Hoeveel areaal beheert de gemeente, wat is de kwaliteit, welke beheerbudgetten zijn beschikbaar en hoe deze zich verhouden tot de opgaven in de openbare ruimte?

Een dergelijke aanpak duiden wij vaak aan als “De Basis in Beeld” (BiB). Een “basis in beeld-traject” is een eerste belangrijke stap om IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte) in praktijk te brengen. In 2020 is dit Basis in beeld-rapport grotendeels opgesteld. Het bijbehorende IBOR-plan is in 2021 verder vormgegeven, in het dit Basis in Beeld-rapport zijn zodoende niet alle gegevens geüpdatet, in 2021/2022 zijn alleen de financiële gegevens aangescherpt aan de huidige budgetten.

1.2 Basis in Beeld

De ‘Basis in Beeld’ geeft duidelijkheid over het beheer en onderhoud van de openbare ruimte in de gemeente Zevenaar. Deze rapportage geeft inzicht in de beschikbare informatie, de hoeveelheid areaal, de bestaande beleidsuitgangspunten, de huidige kwaliteit en beschikbare middelen.

In deze rapportage komt de volgende informatie aan de orde:

- De hoeveelheid areaal die de gemeente Zevenaar beheert;
- De bestaande beleidskaders- en uitgangspunten die relevant zijn voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte;
- De huidige kwaliteiten van de openbare ruimte;
- De beschikbare financiële middelen voor de concrete uitvoering van het beheer en onderhoud in de openbare ruimte.

1.3 Afbakening openbare ruimte

Het Basis in Beeld omvat het beheer van alle openbaar toegankelijke buitenruimte die de gemeente Zevenaar beheert. Dat is zowel de 'grijze', 'groene' als 'blauwe' openbare ruimte (zie figuur 1). Daarnaast zijn ook objecten als openbare verlichting, verkeersregelinstallaties (VRI's), bebording, speelvoorzieningen, civiele kunstwerken en straatmeubilair onderdeel van het BiB.

Grijs	Groen	Blauw
▪ Straten ▪ Trottoirs ▪ Pleinen ▪ Parkeervakken ▪ Fietspaden ▪ Puin/zandwegen	▪ Gazon ▪ Bermen ▪ Beplanting ▪ Bomen ▪ Groen op begraafplaatsen	▪ Watergangen ▪ Riolering

Figuur 1 Afbakening openbare ruimte gemeente Zevenaar

1.4 Typen beheer en onderhoud

Als er in deze rapportage gesproken wordt over beheer en onderhoud van de openbare ruimte dan heeft dat betrekking op alle maatregelen en activiteiten die genomen worden om de openbare ruimte gedurende een langere periode in stand te houden. Het beheer bestaat uit een aantal typen (zie figuur 2).

Type beheer	Omschrijving	Financieel
Service onderhoud	Incidenteel onderhoud, reparaties en herstel op basis van meldingen. Veelal bedoeld om direct gebreken en gevaarlijke situaties op te heffen (reactieve onderhoudswerkzaamheden). Het doel van service onderhoud is het terugbrengen van het object in een aanvaardbare conditie.	Exploitatie-begroting
Regulier onderhoud	Gepland onderhoud dat frequent wordt uitgevoerd (periodiek/jaarlijks terugkerend) of betrekking heeft op ingrepen op een klein gedeelte van het object ('klein onderhoud'). Reiniging en groenonderhoud kennen voornamelijk regulier onderhoud (vegen, maaien, snoeien). Tot regulier onderhoud worden ook inspecties en metingen gerekend. Door het herhalende karakter zijn de kosten jaarlijks hetzelfde.	Exploitatie-begroting

Groot onderhoud	Groter en meer ingrijpende maatregelen op een groot deel van het object. Groot onderhoud zorgt ervoor dat de verwachte levensduur van de openbare ruimte wordt behaald en heeft een lage frequentie (na een lange gebruiksduur). Groot onderhoud wordt projectmatig gepland. De kosten verschillen hierdoor sterk per jaar.	Exploitatie-begroting/ voorziening
Vervanging	Het totaal vernieuwen van een object aan het einde van de levensduur. Essentieel is dat de inrichting en functie van het object niet wordt gewijzigd.	Investering
Herinrichting	Het vernieuwen van een object met een gewijzigde inrichting en/of functie. Feitelijk is er dan sprake van een nieuwe openbare ruimte. Herinrichting gaat verder dan de technische instandhouding en is dus geen beheer en onderhoud.	Investering

Figuur 2 Typen beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

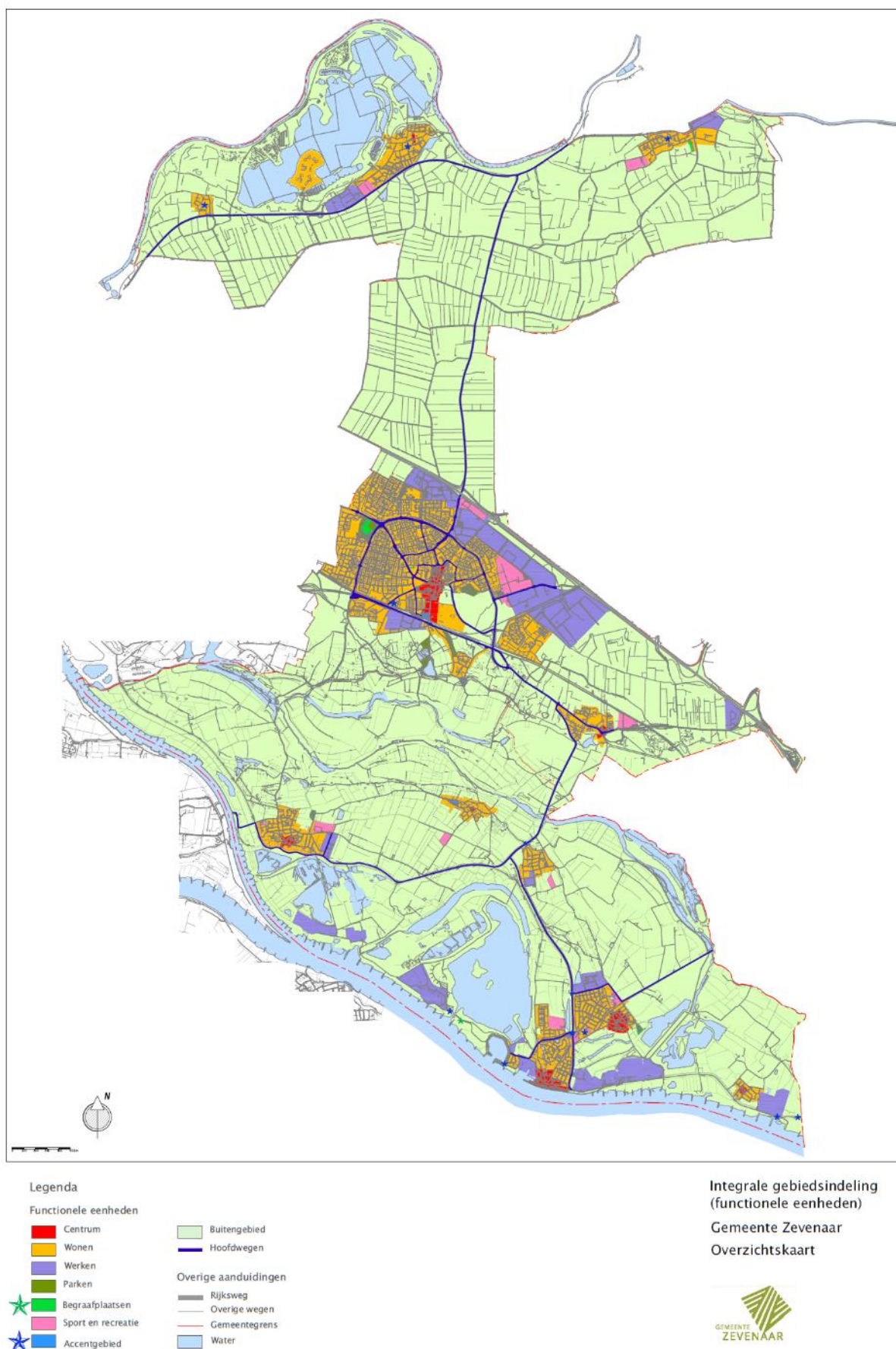
Werkzaamheden in de openbare ruimte worden integraal opgepakt, hierbij wordt gekeken naar samenloop tussen verschillende geplande werkzaamheden uit verschillende invalshoeken (wegen, riolering, ruimtelijk ontwikkeling, etc.). Hierdoor lopen verschillende typen onderhoud niet altijd volgens de hiervoor benoemde typen. Bijvoorbeeld het uitstellen van groot onderhoud om aan te sluiten bij een vervangingsproject.

1.5 Gebiedsindeling

In de gemeente Zevenaar is een gebiedsindeling beschikbaar die gebruikt kan worden om onderhoudsniveaus op te baseren. In de huidige situatie worden centrum en begraafplaatsen op een hoger niveau onderhouden, in de overige gebieden wordt een vergelijkbare basiskwaliteit gerealiseerd. Functionele gebieden die worden onderscheiden zijn:

- Centrum
- Wonen
- Werken
- Parken
- Begraafplaatsen
- Sport en recreatie
- Accentgebieden
- Buitengebied
- Hoofdwegen

De gebiedsindeling (zie figuur 3) wordt als standaard gehanteerd in het voorliggende Basis in Beeld rapport.

Figuur 3 Integrale gebiedsindeling gemeente Zevenaar

1.6 Risicoparagraaf

In dit document is de toename van de arealen en de gevolgen hiervan voor de kosten voor beheer en onderhoud in kaart gebracht. Voor het bepalen van het noodzakelijk onderhoudsbudget is slechts in beperkte mate rekening gehouden met de staat van onderhoud en met name de ondergrond.

De kosten van onderhoud en vervangingen worden zo efficiënt mogelijke geraamd, door zoveel mogelijk:

- Werk met Werk te maken;
- In de planning zoveel mogelijk rekening te houden met andere werkzaamheden;
- In te spelen op ruimtelijke ontwikkelingen;
- Maximaal gebruik te maken van subsidiemogelijkheden;

Hierdoor trachten wij de druk op de algemene middelen zo beperkt mogelijk te houden. In het nog op te stellen beleidsplan IBOR wordt hier dieper op in gegaan.

2. Areaal openbare ruimte

Hoeveel areaal beheert de gemeente Zevenaar? En wat is de verhouding tussen het areaal groen en verharding? In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de hoeveelheid areaal dat de gemeente in beheer heeft. Ook wordt er een vergelijking gegeven van de hoeveelheid areaal ten opzichte van andere gemeenten.

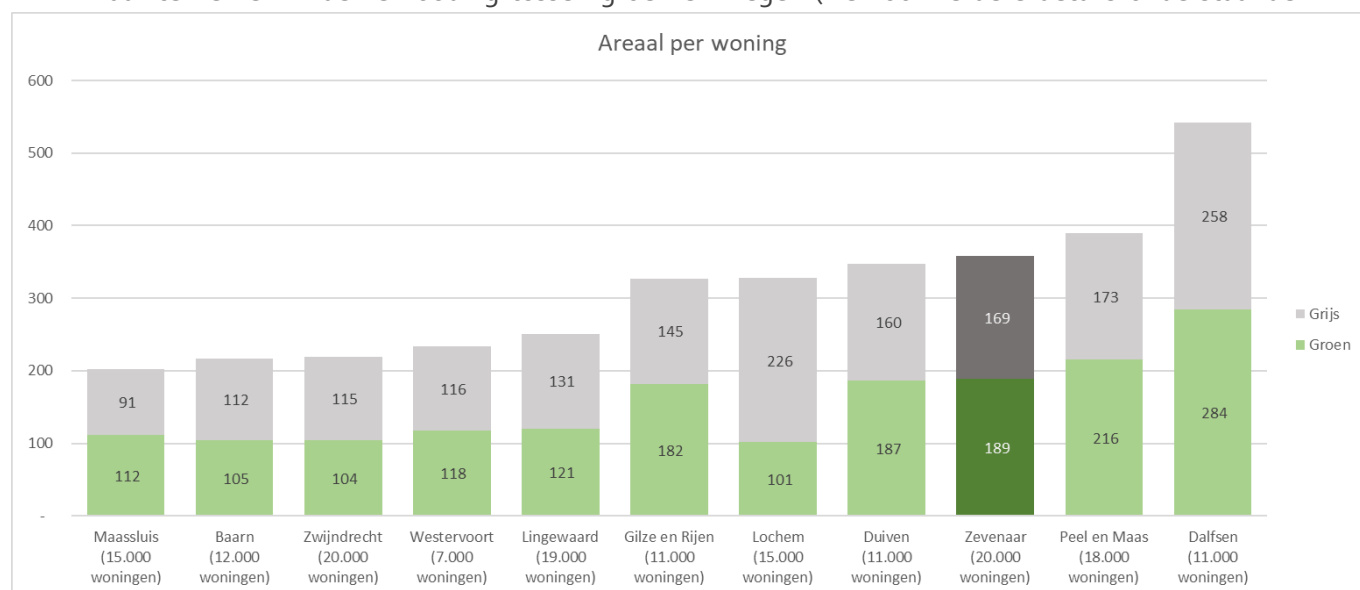
2.1 Overzicht van te beheren areaal

De gemeente Zevenaar beheert 3,4 miljoen vierkante meter wegen en 3,8 miljoen vierkante meter groen. In onderstaande figuur is het areaal groen en wegen in meer detail te zien.

Areaal openbare ruimte gemeente Zevenaar (in m ²)			
Gebiedsontsluitingswegen	1.628.000 m ²	Bermen	1.478.000 m ²
Woonstraten	1.125.000 m ²	Gazon	983.000 m ²
Voetpaden	413.000 m ²	Heesters	280.000 m ²
Fietspaden	123.000 m ²	Hagen	89.000 m ²
Halfverharding	77.000 m ²	Vaste planten	8.000 m ²
		Bosplantsoen	409.000 m ²
		Bos	534.000 m ²
Totaal wegen	3.366.000 m²	Totaal groen	3.781.000 m²

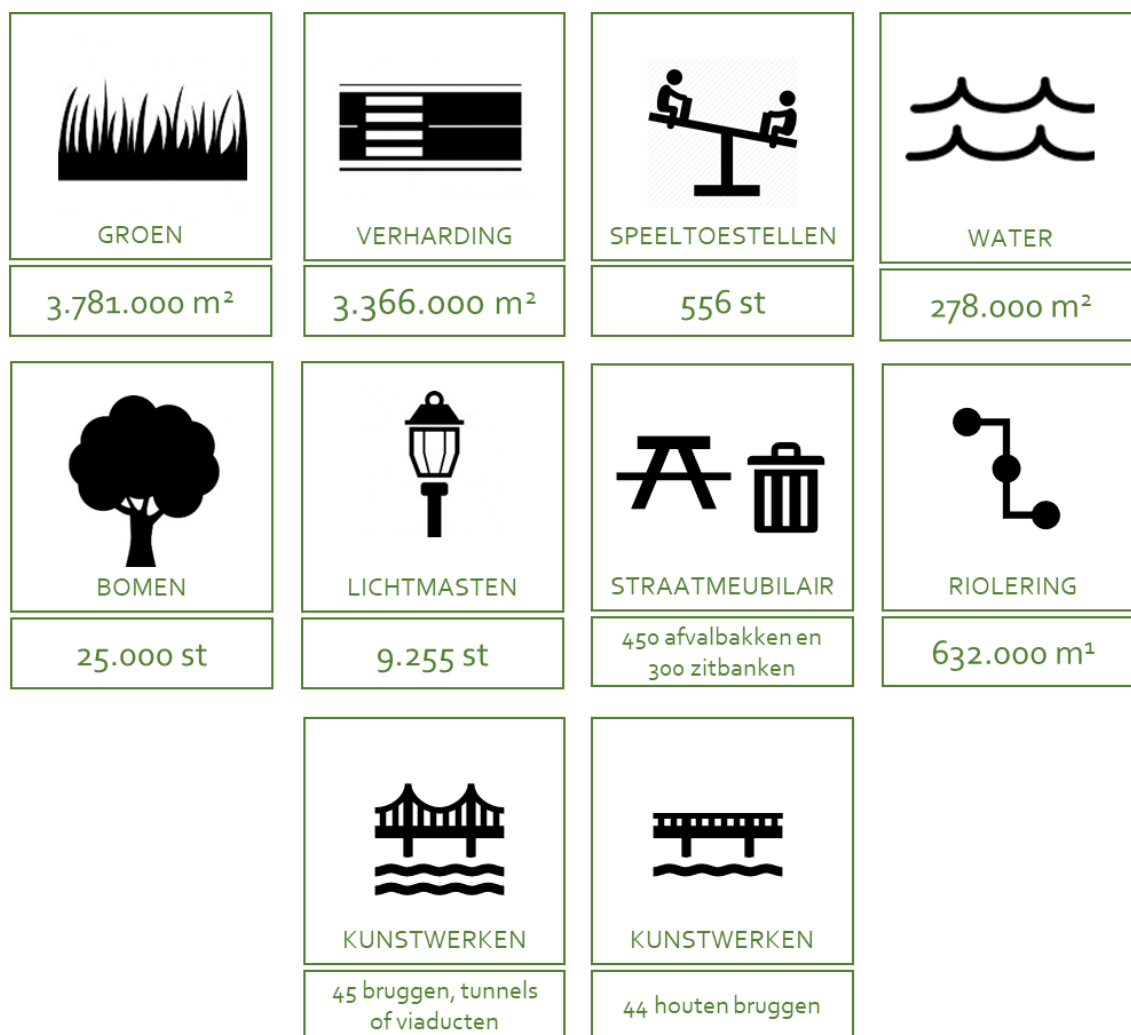
Figuur 4 Areaal groen en wegen

Wanneer het areaal van de gemeente Zevenaar wordt vergeleken met andere gemeenten in Nederland is te zien dat de hoeveelheid areaal van de gemeente Zevenaar iets boven gemiddeld is, in vergelijking met een gemeente van dezelfde omvang en/of opzet. De verhouding tussen groen en verharding slaat in vergelijking met andere gemeenten van dezelfde omvang en/of opzet iets meer door naar groen. Normaliter is er in een gemiddelde Nederlandse gemeente een redelijk evenwicht waar te nemen in de verhouding tussen groen en wegen (zie voor verdere details onderstaande

Figuur 5 Vergelijking in verhouding groen en wegen

figuur). De getallen in figuur 5 gelden voor het gehele areaal, inclusief buitengebied. Als we kijken naar het areaal binnen de bebouwde kom zien we een gemiddelde in Nederland van 100 m² wegen en 100 m² groen. Voor de gemeente Zevenaar zou dit op 116 m² wegen en 110 m² groen komen. Nog steeds wat hoger dan gemiddeld, maar hierbij kan de kanttekening geplaatst kunnen worden dat erin verhouding meer wegen binnen de bebouwde kom liggen en relatief meer groen buiten de bebouwde kom. Naast groen en verharding staat er in de openbare ruimte ook een groot aantal objecten. Figuur 6 geeft een indruk van het aantal speeltoestellen, straatmeubilair, bomen, lichtmasten en civiele kunstwerken. Gedetailleerde areaalgegevens staan in bijlage 1.

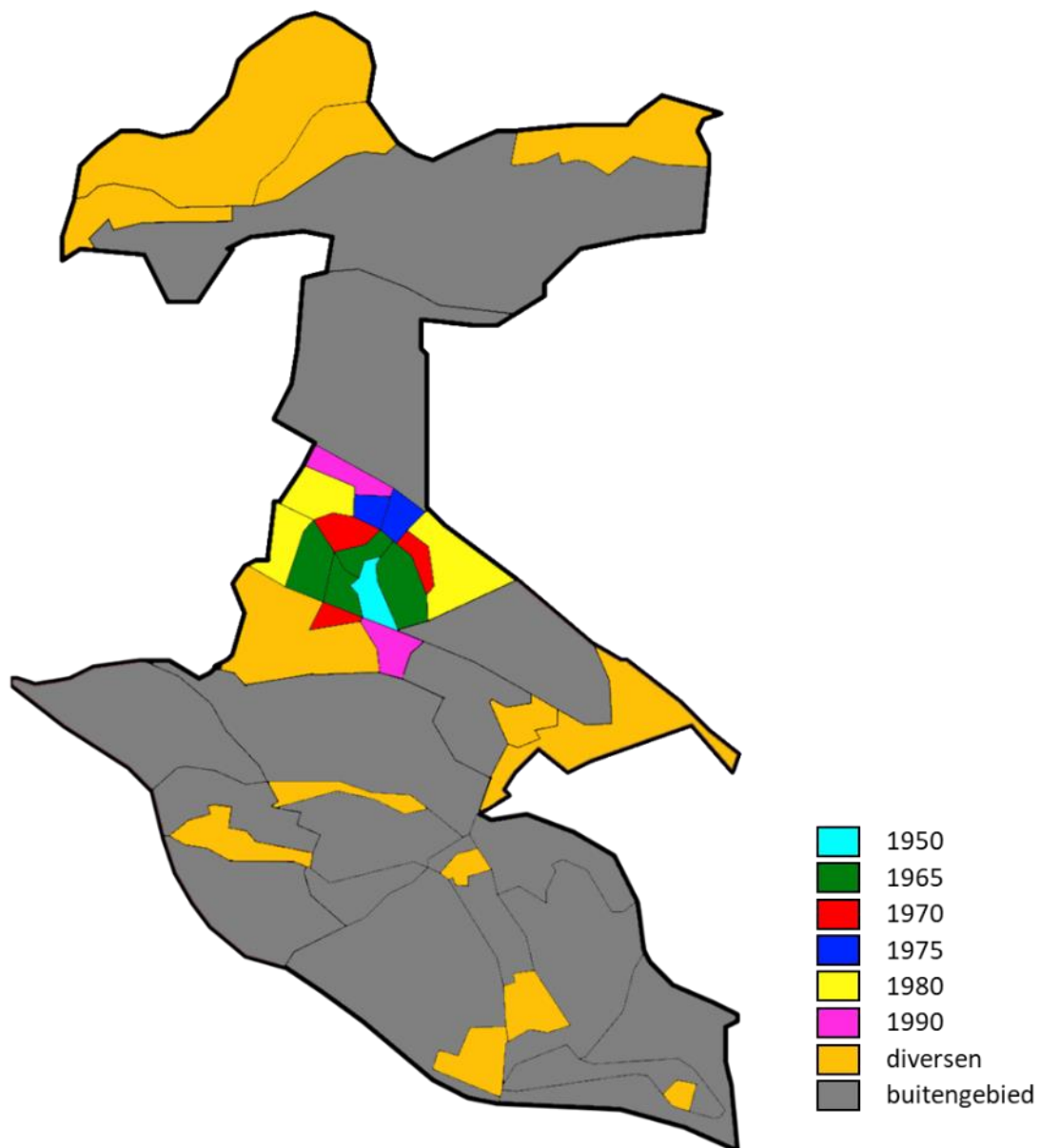
Figuur 6 Objecten in de openbare ruimte van Zevenaar

2.2 Ouderdom arealen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de ouderdom van de arealen verharding, groen en openbare verlichting van de gemeente Zevenaar.

Verharding

Vanuit de kern Zevenaar is de verharding per wijk steeds verder uitgebreid. Het centrum van Zevenaar stamt uit periode na 1950. De schil om het centrum komt uit de jaren '60 (wijken Molenwijk, het Grieth, Schrijvershoek en Zonnemaat). Daarna in de jaren '70 de wijken Lentemorgen I, de Horst en Zuidspoor. De wijken aan de rand van de bebouwde kom volgen in de jaren '80 en '90. De verschillende andere kernen in de gemeenten geven een divers beeld in aanlegjaren, deze hebben hun oorsprong al vanaf de jaren '60 en '70. De wegen in het buitengebied zijn in diverse jaren aangelegd (zie figuur 7).

Figuur 7 Ouderdom gemeente Zevenaar

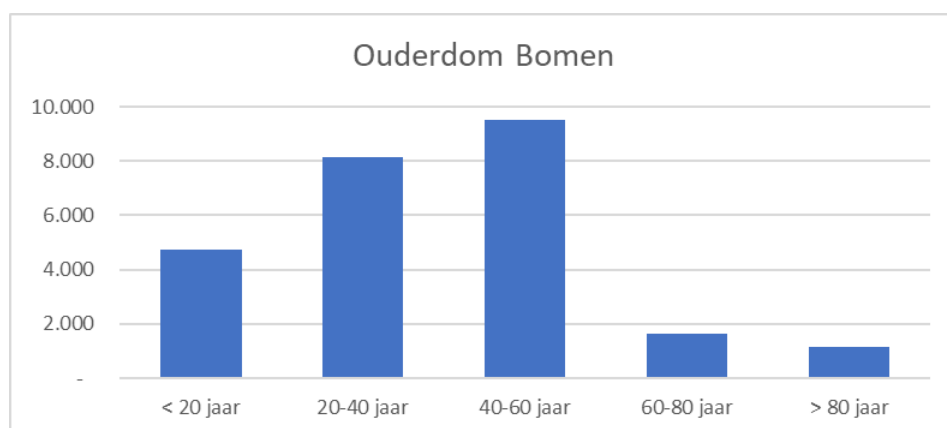
Riolering

Een groot deel van het rioolstelsel van de gemeente Zevenaar is een gemengd rioolstelsel, waarvan circa de helft ouder is dan 50 jaar (afschrijvingstermijn is 70 jaar). In het zuidelijk deel van de gemeente (de voormalige gemeente Rijnwaarden), is de huidige staat van de riolering het kwalitatief het minst. Het rioolsysteem in o.a. de kernen Tolkamer, Lobith, Pannerden functioneert slecht. Ook voor de kern Zevenaar is een belangrijk deel van het rioolstelsel verouderd.

Groen en bomen

In het algemeen is een groot deel van het groenareaal binnen de gemeente Zevenaar op leeftijd. In de kern Zevenaar dateert veel groen uit de jaren '70 en '80. Hierbij gaat het om de wijken Schaapsdrift, Lentemorgen 1 en 2, Stegeslag, Methen/Heerenmaten en de Horst. De wijken Roodwilligen en de Middag in Babberich dateren uit de jaren '90. Pas in 2010 is weer begonnen met grootschalige woningbouw in Groot Holthuizen. Het groen in de overige wijken en kernen van Zevenaar is niet meer terug te voeren naar 1 periode. Diverse vervangingen van het groen in de loop der jaren hebben ervoor gezorgd dat er een verspreide leeftijdsopbouw is ontstaan. Gemiddeld is hier de leeftijd van het groen hoog, circa 20 jaar (afschrijvingstermijn 20-30 jaar).

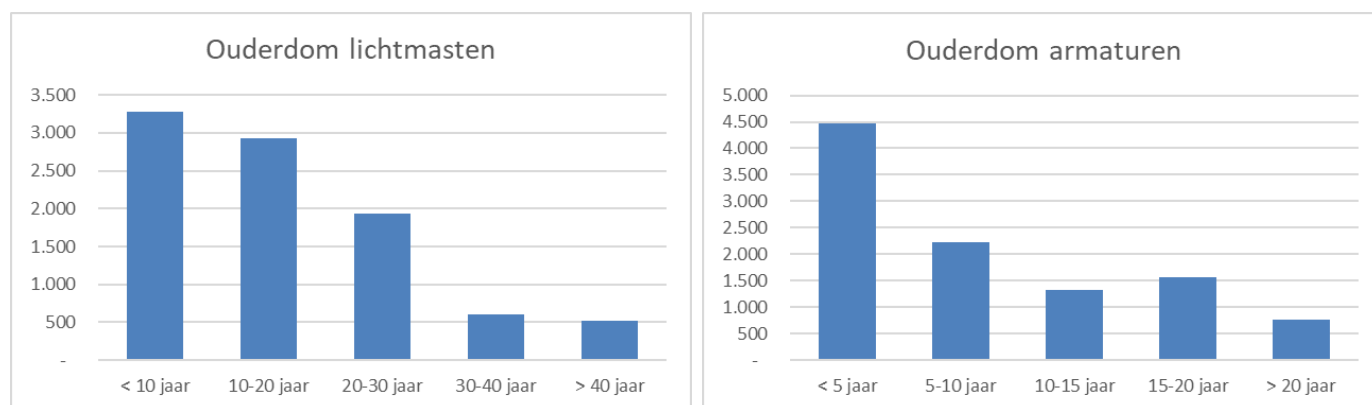
Voor bomen is wel een beeld te geven wat betreft ouderdom. Bij de bomen ligt het zwaartepunt op de ouderdom van 40-60 jaar (zie figuur 8). Het verschilt per boomsoort hoe oud de boom kan worden. Per boom(soort) zal gekeken moeten worden hoe lang de boom nog mee kan gaan. De levensverwachting van de boom dient bekeken te worden in combinatie met de kwaliteit van een boom.

Figuur 8 Ouderdom Bomen

Openbare Verlichting

In figuur 9 is de ouderdom van het areaal openbare verlichting te zien. Er is onderscheid gemaakt naar masten en armaturen. In de gemeente Zevenaar zijn 9.255 lichtmasten en 10.353 armaturen aanwezig. De technische levensduur van de masten is 40 jaar en van de armaturen 20 jaar. Wat opvalt is dat het areaal armaturen en lichtmasten relatief jong is; en groot deel is geïnstalleerd in de laatste 10 jaar voor armaturen en 20 jaar voor lichtmasten. Een klein deel is ouder dan de verwachte gebruiksduur.

Figuur 9 Ouderdom lichtmasten en armaturen

2.3 Betrouwbaarheid gegevens

De areaal- en beheergegevens die in dit hoofdstuk gebruikt zijn geven een betrouwbaar beeld van de daadwerkelijk situatie. Ter optimalisatie zou ouderdom en kwaliteit voor alle beheeronderdelen moeten worden ingevuld. De gegevens zijn afkomstig uit het beheersysteem van de gemeente (Kikker). De overgang naar een nieuw beheersysteem heeft ervoor gezorgd dat de gegevens nog niet volledig in beeld zijn. Het vormt een uitdaging om gegevens volledig en betrouwbaar te maken. Door dit te doen kan op termijn een betere inschatting worden gemaakt van de beheerinspanning die nodig is om de openbare ruimte op orde te houden.

3. Beleidsuitgangspunten openbare ruimte

De gemeente Zevenaar heeft op diverse thema's al beleid vastgesteld voor de openbare ruimte. Hoofdstuk 3 geeft hiervan een samenvatting.

Voor de inrichting en het beheer van de openbare ruimte van de gemeente Zevenaar zijn al diverse beleidsuitgangspunten vastgelegd. In dit hoofdstuk wordt er een overzicht gemaakt van de verschillende beleidsuitgangspunten. De beleidsuitgangspunten komen uit de verschillende beleidsplannen.

Dit hoofdstuk geeft inzicht in de huidige basis van beleidsuitgangspunten. Na het doorlopen van het Basis in Beeldtraject worden deze basisgegevens gebruikt voor een nieuw integraal beleidsplan voor de openbare ruimte.

Beleidsplan IBOR Zevenaar

Met het IBOR-plan biedt de gemeente Zevenaar een instrument om gericht te kunnen sturen op de onderhoudskwaliteit van de woonomgeving. Met het IBOR-plan heeft de gemeente:

- Een sturingsinstrument voor het gemeentebestuur om de kwaliteitsniveaus voor het verzorgend onderhoud te bepalen;
- Een beheerinstrument voor de gemeentelijke organisatie waarin het vastgestelde kwaliteitsbeeld kan worden gerealiseerd;
- Een communicatie-instrument voor bewoners (en bezoekers) van de gemeente dat duidelijkheid geeft over welke kwaliteit men kan verwachten en in hoeverre men daarop invloed heeft.

In het IBOR-plan wordt voorgesteld het beheerscenario 'balans' uit te voeren voor het verzorgend onderhoud van de gemeente. In dit scenario is gekozen voor een hoge onderhoudskwaliteit waar dit nodig en logisch is (in centrum, accentpunten, begraafplaatsen en hoofdroutes) en een basiskwaliteit in alle overige gebieden. In 2019 is dit heroverwogen en bijgesteld naar scenario basis plus, waarbij het buitengebied van B-kwaliteit naar C-kwaliteit is bijgesteld en de hoofdwegen teruggedaald zijn van A-kwaliteit naar B-kwaliteit.

Beleidsplan Openbare Verlichting 2016-2025

In het beleidsplan zijn de doelen en beleid van de gemeente Zevenaar op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare verlichting beschreven voor de periode 2016-2025. De gemeente verlicht alleen waar en wanneer dat nodig is. Voor ieder wegvak wordt een afweging gemaakt. Hierbij wordt gelet op de verkeersveiligheid, sociale veiligheid, energiebesparing, kwaliteit van de leefomgeving/sfeer en de kwaliteit van Flora en Fauna.

De gemeente benut de positieve effecten van verlichting en minimaliseert de negatieve effecten. Hiermee geeft de gemeente het goede voorbeeld aan bewoners en bedrijven. De openbare verlichting draagt ertoe bij dat de verkeersafwikkeling tijdens donkere uren op een veilige en vlotte wijze plaatsvindt. Op plaatsen waar mensen samenkomen is de openbare verlichting zodanig dat personen goed kunnen worden waargenomen in tijden van duisternis. De openbare verlichting versterkt het karakter, de sfeer, de herkenbaarheid en het gebruik van de openbare ruimte. Negatieve effecten van de verlichting worden zoveel mogelijk beperkt.

In 2020 wordt een besparing op het energieverbruik per lamp van 20% bereikt ten opzichte van 2013. Afhankelijk van de voortschrijdende technologische ontwikkelingen wordt dit uitgangspunt ook gehanteerd voor armaturen en lampen.

Watertakenplan De Liemers

In samenwerking met de Liemers gemeenten is een Watertakenplan voor de regio opgesteld. De opgaven in het Watertakenplan kunnen worden samengevat aan de hand van onderstaande thema's:

- **Basis op orde:** We willen een degelijke en betrouwbare invulling geven aan onze basistaken. Hiervoor dienen onze basis werkprocessen, verordeningen en systemen op orde te zijn en te blijven.
- **Klaar voor de toekomst:** We willen waar mogelijk anticiperen op de toekomst, zodat we meegroeien met en ons aanpassen aan de wereld om ons heen. Dat betreft onder meer de Klimaatverandering en de noodzaak om te verduurzamen. Daarnaast spelen we in op gewijzigde wet- en regelgeving zoals de implementatie van de Omgevingswet en geplande projecten van derden. Zoals bijvoorbeeld het doortrekken van de A15 naar de A12.
- **Burgers betrokken:** We willen bewoners betrekken en bewust maken van hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Dat maakt onze systemen robuuster en bevordert het draagvlak voor de belangrijke watertaken.
- **Doelmatig waterbeheer:** Door een gezamenlijke en slimme aanpak niet meer geld uitgeven dan nodig is. Hiermee blijven de kosten voor afvalwaterketen en watersysteem acceptabel.

4. Kwaliteit van de openbare ruimte

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de kwaliteit van de openbare ruimte van de gemeente Zevenaar. Deze wordt bepaald door het gebruik en het onderhoud van de openbare ruimte. De kwaliteit van de openbare ruimte heeft weer effect op de tevredenheid en waardering van bewoners van de gemeente Zevenaar.

4.1 Kwaliteit

Om een beeld te geven van de huidige onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte in de gemeente Zevenaar moet eerst duidelijk zijn wat we verstaan onder kwaliteit. Grofweg verstaan we onder kwaliteit van de openbare ruimte het volgende:

- De feitelijke technische kwaliteit (technische normen);
- Een algemene beoordeling van kwaliteit (op basis van beeldkwaliteiten);
- De waardering en tevredenheid van bewoners wat betreft de kwaliteit (gebruik en beleving van bewoners).

De feitelijke technische kwaliteit van de openbare ruimte kan gemeten worden aan de hand van inspecties. De gemeente Zevenaar voert bijvoorbeeld een wegininspecties en een VTA-inspectie voor bomen uit. De algemene beoordeling van de kwaliteit wordt inzichtelijk gemaakt aan de hand van het uitvoeren van een schouw met betrekking tot het verzorgend onderhoud in de openbare ruimte. Hierbij wordt op basis van beeldkwaliteiten een algemeen en indicatief beeld gegeven van de kwaliteit van de openbare ruimte. De waardering en tevredenheid van bewoners over de kwaliteit van de openbare ruimte kan bijvoorbeeld achterhaald worden met een tevredenheidsonderzoek.

4.2 Technische kwaliteit

De gemeente Zevenaar verricht metingen om te controleren of ze de gewenste kwaliteit in de openbare ruimte realiseren. Dit gebeurt op diverse manieren:

- Inspectie kwaliteit riolering
- Technische Weginspectie
- VTA-inspectie

Kwaliteit Riolering

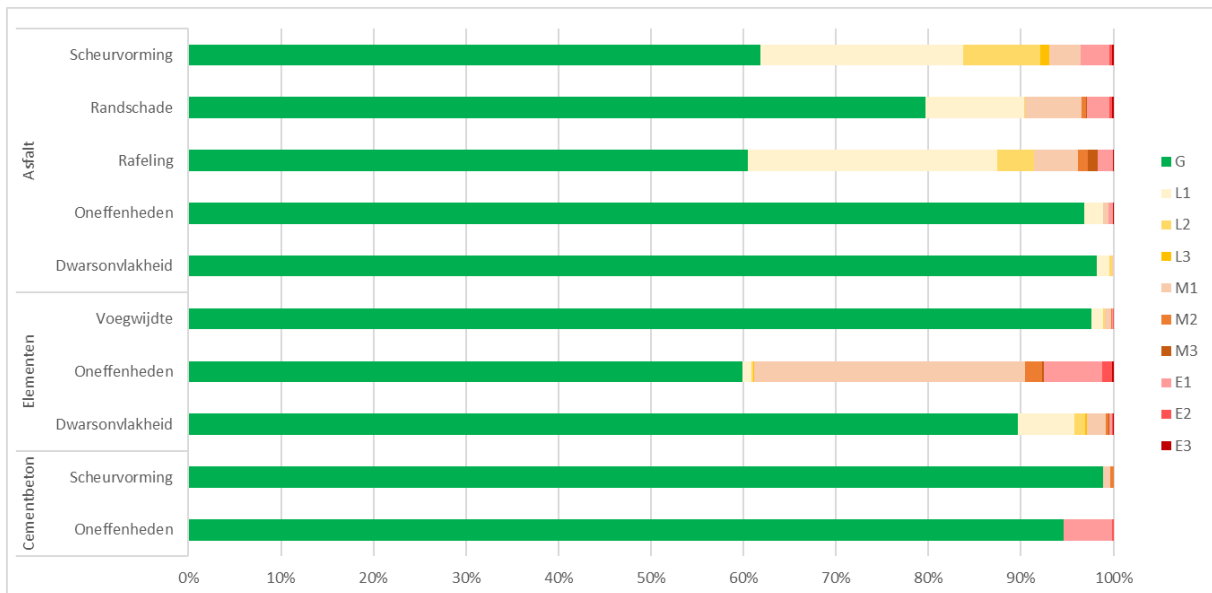
In het zuidelijke deel van de gemeente (de voormalige gemeente Rijnwaarden) is de huidige staat van de riolering het minst. Vanuit de onlangs verkregen inspectiebeelden dienen in de nabije toekomst noodzakelijke maatregelen genomen te worden om het rioolsysteem in orde te maken. Gezien de hiervoor benodigd hoge reparatiekosten, het verouderd systeem en de ouderdom van de riolering hebben we besloten om het rioolstelsel in fasen in het geheel te vernieuwen in plaats van te renoveren of te repareren.

We zullen dit voornamelijk in afstemming met het geplande groot onderhoud aan wegen en door “werk met werk te maken” uitvoeren. Het is belangrijk om, in het kader van de klimaatverandering, grote herinrichtingsprojecten te koppelen aan de te nemen klimaat adaptieve maatregelen.

Ook voor de kern Zevenaar is er een deel van het rioolstelsel dat veel problemen met verzakkingen, van de oude woningen die op stroken zijn gefundeerd, veroorzaakt. Het plan is om het rioolstelsel te vernieuwen en tegelijk het projectgebied in combinatie met onderhoudsplan wegen te revitaliseren.

Technische wegininspectie

In 2020 is er voor de wegen in Zevenaar een inspectie uitgevoerd. Per schadebeeld is een waardering gegeven van Goed (G), Licht (L1, L2, L3), Matig (M1, M2, M3) en Ernstig (E1, E2, E3). Hieronder is het resultaat weergegeven van deze inspectie. Wat betreft asfalt op het gebied van scheurvorming en rafeling is bijna 40% schade waargenomen. Voor elementverharding zitten de schades vooral op oneffenheden in de wegen bijna 40% heeft matige tot ernstige schade (zie figuur 10).

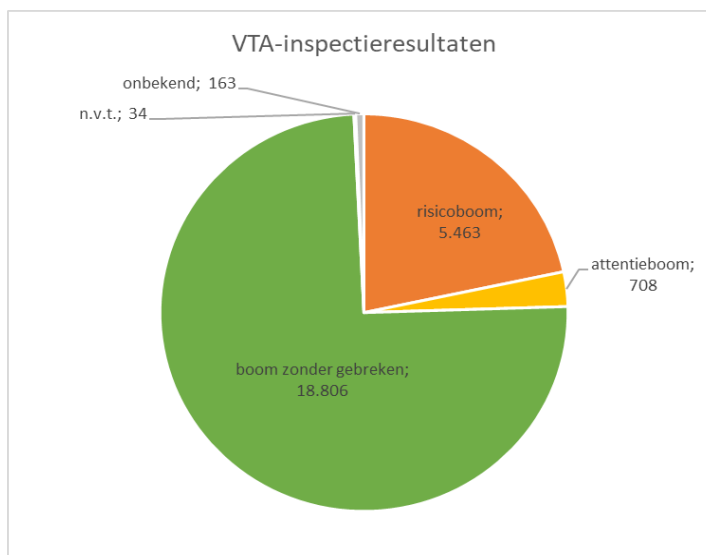
Figuur 10 Resultaten wegininspectie

Ook is er een scan uitgevoerd naar de ondergrond van wegen in Zevenaar. Uit deze scan blijkt dat bij een groot aantal wegen, in het zuidelijke deel van de gemeente, de ondergrond niet goed is. Sommige wegen liggen op bestaande verharding. Ook op dijken is de ondergrond zo slecht dat deze geheel moet worden vervangen. Een groot deel van de wegen en wegvakken zijn na een periode van 5 à 10 jaar aan vervanging toe. Dit probleem speelt ook bij riolering. Hiermee wordt dan ook afstemming gezocht en zoveel als mogelijk "werk met werk" gemaakt.

VTA-inspectie Bomen

Jaarlijks wordt een deel van het bomenareaal geïnspecteerd op veiligheid. Daarmee wordt duidelijk welke maatregelen er getroffen moeten worden om het bomenbestand veilig te houden. Om dit moment zijn de middelen ontoereikend om alle gebreken te verhelpen. In de toekomst zal jaarlijks het onderhoudsniveau worden geïnspecteerd. Hierdoor wordt beter inzichtelijk wat de jaarlijkse kosten voor het bomenonderhoud zijn. Een kwart van de bomen in de gemeente Zevenaar heeft de markering risico- of attentiebomen (zie figuur 11). Hiervoor is dus extra aandacht gevraagd in het onderhoud. Dit is een veiligheidseis, sommige bomen blijven risicobomen, omdat ze op een specifieke locatie staan.

Naast de bomen is het wenselijk om de technische kwaliteit van het openbaar groen één keer in de vier jaar (collegeperiode) te inspecteren en op basis van de inspecties een uitvoeringsprogramma maken. Dit geeft een goed inzicht van de te verwachten kosten voor renovaties van het groen. De uitwerking van de inspecties worden in een beheerplan openbaar groen verwerkt.

Figuur 11 VTA-inspectieresultaten (risico-/attentieboom)

4.3 Beeldkwaliteit

Om de resultaten van beheer en onderhoud te beschrijven is tegenwoordig een landelijke systematiek in gebruik: de 'kwaliteitscatalogus openbare ruimte' (CROW-publicatie). Door middel van een groot aantal 'beeldmaatlaten' omschrijft deze systematiek 5 niveaus van beeldkwaliteit (van A+ tot D). De verschillende niveaus zijn geïllustreerd met referentiefoto's (zoals zichtbaar op straat) en onderbouwd met zowel een kwalitatieve toelichting, als een toelichting met meetbare eenheden. Zie ter illustratie een voorbeeld van 'onkruid op open verhardingen' in onderstaande figuur.

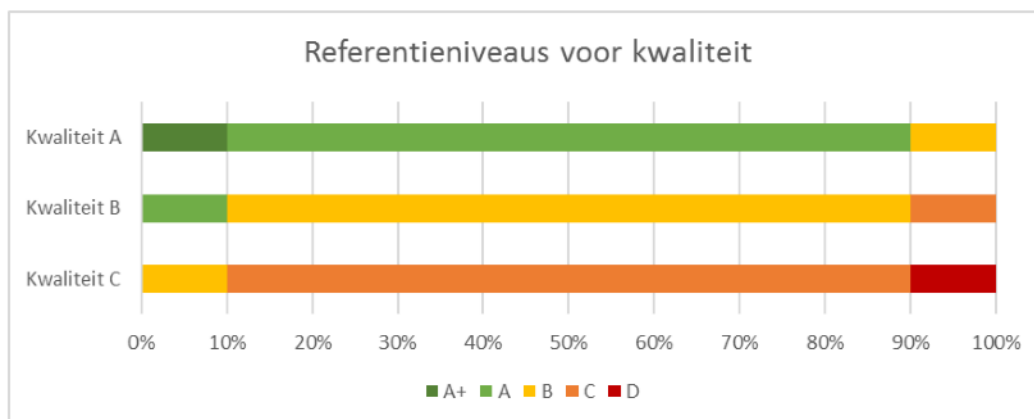
Verrekenen op beeld via RAW-werkcategorie 51				
Verharding	open verharding-elementenverharding-onkruid			
A*	A	B	C	D
Er is geen onkruid.	Er is weinig onkruid.	Er is in beperkte mate onkruid.	Er is redelijk veel onkruid.	Er is veel onkruid.
aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm 0 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 10 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 20 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm ≤ 30 stuks per 100 m ²	aantal stuks onkruid hoger dan 20 cm > 30 stuks per 100 m ²
bedekking 0% per 100 m ²	bedekking ≤ 2% per 100 m ²	bedekking ≤ 4% per 100 m ²	bedekking ≤ 8% per 100 m ²	bedekking > 8% per 100 m ²

Figuur 12: Voorbeeld van CROW-beeldmaatlat

De CROW-beeldsystematiek wordt gebruikt als monitoringssystematiek om de daadwerkelijke kwaliteit op straat te meten en als basis voor de opdrachten aan en verantwoording van aannemers in de vorm van zogenaamde 'beeldbestekken'. Veel Nederlandse gemeenten gebruiken de systematiek ook om hun ambities voor het onderhoud van openbare ruimte beleidsmatig vast te leggen. De systematiek leent zich ook goed om te communiceren over de kwaliteit van de openbare ruimte met bestuurders, bewoners en ondernemers. Zoals beschreven in hoofdstuk 3 zijn de kwaliteitsambities in de gemeente Zevenaar gesteld op een hoge onderhoudskwaliteit (A) waar dit

nodig en logisch is (in centrum, accentpunten en begraafplaatsen) en een basiskwaliteit (B) in alle overige gebieden, behalve buitengebied waar een C-kwaliteit geldt.

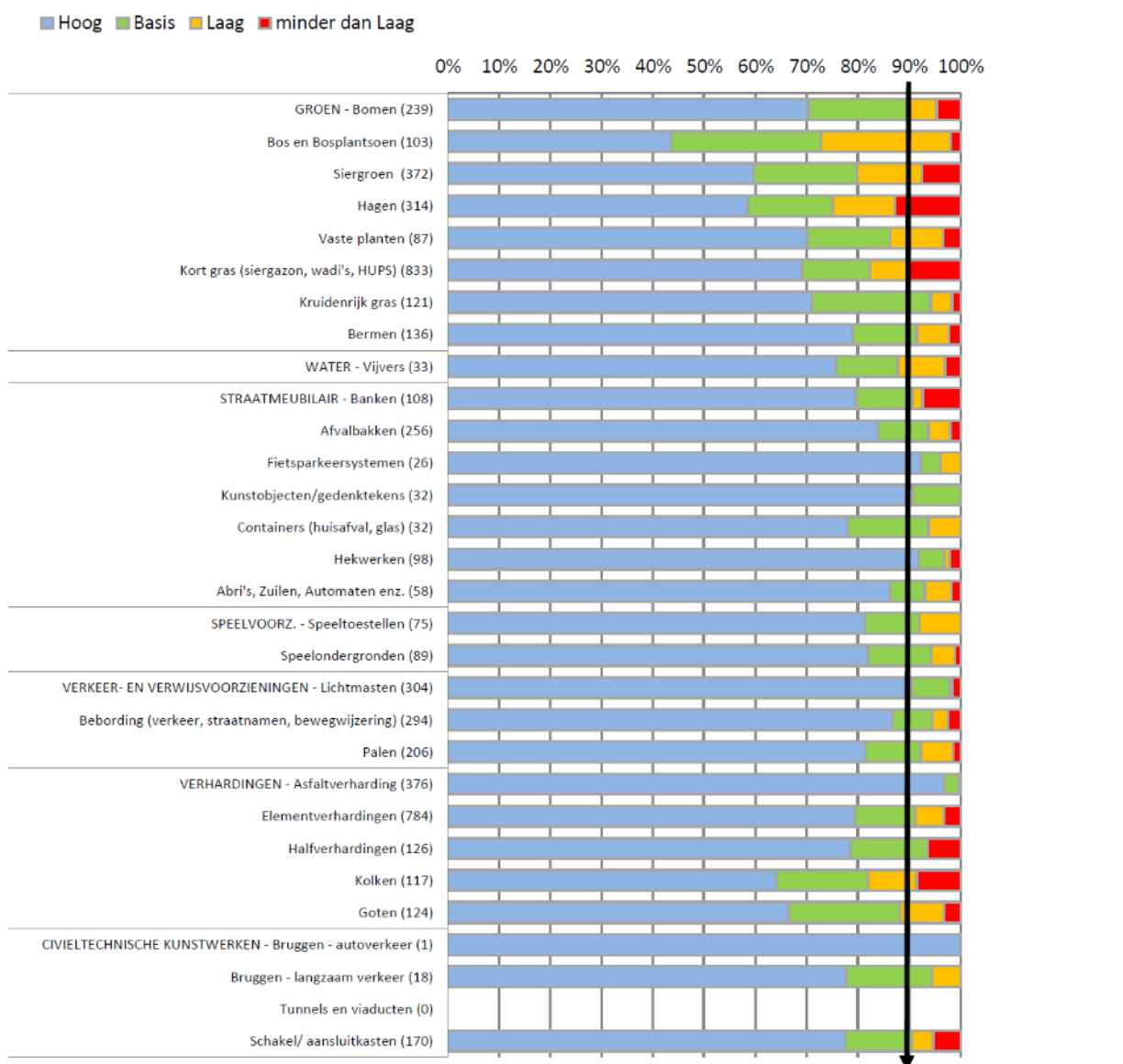
Bij het beoordelen van resultaten op basis van beeldkwaliteit moet altijd rekening worden gehouden met een gestage afname van onderhoudskwaliteiten. Zwerfafval op de straten ontstaat bijvoorbeeld geleidelijk. Bijvoorbeeld tussen de momenten waarop wordt geveegd, het gras groeit en tussen de maaibeurten. Ook schadebeelden aan verhardingen ontstaan na verloop van tijd. Het meten met behulp van beeldmaatlaten (van A+ tot en met D) is echter een momentopname. Van de resultaten die naar voren komen uit een dergelijk meting kan dus niet verwacht worden dat alle plekken in de openbare ruimte precies op het geambieerde onderhoudsniveau zijn. Bij een beeldgerichte monitoring van onderhoudskwaliteiten wordt om deze reden gewerkt met histogrammen, die inzichtelijk maken op hoeveel van de gemeten plekken welke onderhoudskwaliteiten aanwezig zijn. Het sturen op bijvoorbeeld een B-niveau houdt in dat het merendeel van de plekken een B-kwaliteit moet laten zien, maar dat er altijd ook A-kwaliteiten (net aangepakt) en C-kwaliteiten (ingrijpmoment) buiten op straat voorkomen. Bij het formuleren van ambities worden vervolgens afspraken gemaakt hoeveel plekken in de steekproef mogen afwijken. Bij het sturen op een B-niveau geldt een verdeling waarbij maximaal 10% van de metingen lager mag zijn dan het beoogde niveau ('C'-kwaliteit), maar ook een deel hoger mag hoger zijn. Er is dus sprake van een 'C' niveau als meer dan 10% van het areaal een onderhoudskwaliteit C wordt gemeten. De onderstaande figuur laat de bandbreedtes zien die worden gehanteerd bij de onderhoudsniveaus A, B en C.

Figuur 13 Referentieniveaus voor kwaliteitsniveaus A, B en C

Resultaten schouw (verzorgend onderhoud)

Onderstaande schouwgegevens zijn van augustus 2018 en hiermee enigszins verouderd (in 2019 is geen schouw uitgevoerd). Figuur 14 geeft de kwaliteitsscores van iedere beheercategorie. De hoofdgroep groen bestaat uit acht beheercategorieën (bomen t/m bermen), de hoofdgroep Water uit één categorie (vijvers), enzovoorts. De kwaliteitsscores van de beheercategorieën lopen uiteen van Hoog (A), Basis (B), Laag (C) tot Minder dan Laag (D).

Figuur 14 Kwaliteitsscore verzorgend onderhoud per beheercategorie (bron: rapportage meting verzorging - augustus 2018)

Verder inzoomen op de scores per kwaliteitscriterium is noodzakelijk om erachter te komen of er sprake is van een gelijkmatig kwaliteitsbeeld binnen de beheercategorieën of dat juist specifieke kwaliteitscriteria duidelijk afwijkend zijn. De scores van de duidelijk afwijkende criteria kunnen de gemiddelde kwaliteitsscore van een hoofdgroep of beheercategorie in positieve of negatieve zin beïnvloeden. Deze details zijn opgenomen in rapportage “Beleidsmeting IBOR Verzorging” van augustus 2018.

Bovenstaande informatie geeft een beeld van de kwaliteit in de openbare ruimte van Zevenaar. Geconcludeerd kan worden dat de openbare ruimte niet volledige op ambitieniveau kan worden onderhouden. De kwaliteit wordt bepaald door te kijken naar de 90% met de hoogste kwaliteit, de overige 10% mag onder de ambitiekwaliteit zitten. Binnen de beheerafdeling wordt deze 10% gezien als ‘werkvoorraad’. Een werkvoorraad tot en met 10% zorgt ervoor dat het beheer en onderhoud op een efficiënte manier uitgevoerd kan worden. Te zien is (zie figuur 14) dat in 2018 het onderdeel groen een beperkte kwaliteit laat zien met op meerdere plekken meer dan 10% lage of minder dan lage

kwaliteiten. Daarnaast zie je bij kolken een D-kwaliteit terugkomen. Bij het vaststellen van een ambitieniveau is het van belang dat ook de monitoring van de kwaliteit wordt geborgd. Op die manier kunnen beleidsuitgangspunten worden gemonitord.

4.4 Tevredenheid

De Veiligheidsmonitor is een tweejaarlijks terugkerend bevolkingsonderzoek naar de veiligheid, leefbaarheid en slachtofferschap in de gemeente. In dit onderzoek worden ook een aantal vragen gesteld die te maken hebben met de openbare ruimte van de gemeente Zevenaar.

Hieronder staan de verschillende scores weergegeven die betrekking hebben op de openbare ruimte. Over het algemeen zijn deze scores een paar procenten lager dan die van de referentiegemeente. Op gebied van speelplekken en voorzieningen voor jongeren scoort de gemeente Zevenaar iets beter. Ook de ervaring van de rommel op straat is in Zevenaar beter beoordeeld dan in de referentiegemeente.

Onderwerp	Gemeente Zevenaar	Referentie gemeente
Beoordeling fysieke kwaliteit (rapportcijfer)	6,1	6,5
In de buurt zijn de wegen, paden en pleintjes goed onderhouden	65,9% eens	69,2% eens
In de buurt zijn perken, plantsoenen en parken goed onderhouden	67,7% eens	73,5% eens
In de buurt is het buiten goed verlicht	79,8% eens	82,8% eens
In de buurt zijn goede speelplekken voor kinderen	61,8% eens	57,7% eens
In de buurt zijn goede voorzieningen voor jongeren	19,0% eens	16,5% eens
Ervaart zelf veel overlast van hondenpoep op stoep, straat of in perken	19,9% eens	15,0% eens
Ervaart zelf veel overlast van rommel op straat	2,8% eens	4,2% eens

Figuur 15 Scores tevredenheid openbare ruimte
(bron: Veiligheidsmonitor gemeente Zevenaar 2017, juni 2018)

4.5 Conclusie

Op het gebied van wegen en riolering is de technische kwaliteit in delen van de gemeente onder niveau. De reden is de slechte bodem en fundering. Hierdoor moet de riolering en bovenliggende verharding worden vervangen. Voor verzorgend onderhoud voldoet de kwaliteit van de openbare ruimte grotendeels aan de gestelde ambities. Ook is de kwaliteit en de tevredenheid over de openbare ruimte vergelijkbaar met gemiddelde gemeente in Nederland. Verder gaat de ouderdom van het groen op termijn wel een rol spelen. Oudere groenvlakken worden steeds moeilijker te onderhouden en zijn dan op gegeven moment aan vervanging toe.

Nu wordt er voor een deel gebruik gemaakt van verouderde en beperkte kwaliteitsgegevens. Voor het monitoren van het op te stellen beleid is het van belang dat kwaliteit structureel wordt geïnspecteerd door middel van technische inspecties en schouwen. Op die manier blijft de kwaliteit in beeld en kan op tijd worden bijgesteld in het beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

5. Onderhoudsbegroting (exploitatie)

5.1 Beschikbare middelen voor beheer

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn middelen opgenomen in de exploitatiebegroting¹ van de gemeente. Aan de hand van de kwadrantenmethode is een analyse uitgevoerd. Hiermee kan bepaald worden welke middelen uit de begroting besteed worden aan de daadwerkelijke uitvoering van het beheer en onderhoud (zie figuur 16).

	Uitvoeringskosten	VAT-kosten	Niet-uitvoeringskosten	Eindtotaal
Domein Openbare Ruimte	€ 7.179.186	€ 1.637.556	€ 2.468.335	€ 11.326.357
Overige domeinen	€ 2.102.891	€ 912.432	€ 75.405	€ 3.090.728
Eindtotaal	€ 9.282.077	€ 2.549.988	€ 2.543.740	€ 14.375.805

Figuur 16 Samenvatting exploitatiebegroting uitvoeringskosten en niet-uitvoeringskosten

In 2022 in totaal circa € 14,3 miljoen euro beschikbaar aan middelen binnen de verschillende taakvelden gekoppeld aan de openbare ruimte van de gemeente Zevenaar. Dit is niet het bedrag dat beschikbaar is voor de concrete uitvoering van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Binnen de begroting zijn ook begrotingskosten opgenomen voor kapitaallasten (kosten voor rente en afschrijving van uitgevoerde grote investeringen), opbrengsten (bv. heffingen en bijdragen derden), voorzieningen en overige kosten. Deze kosten worden de 'Niet-uitvoeringskosten' genoemd en hebben niet direct betrekking op de concrete uitvoering van beheer en onderhoud. Hiermee zijn ze niet of slechts beperkt beïnvloedbaar met betrekking tot de keuzes die worden voor beheer en onderhoud. Verder staan hier ook begrotingsposten die geen link hebben met het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, zoals handhaving en afvalinzameling. Deze worden aangeduid als 'Overige domeinen'.

De kwadrantenanalyse naar enerzijds het 'Domein openbare ruimte' en anderzijds 'Uitvoeringskosten' laat zien dat er per saldo € 7,2 miljoen euro beschikbaar is voor de uitvoering van beheer en onderhoud in de openbare ruimte (zie figuur 16). Deze € 7,2 miljoen euro is direct beïnvloedbaar en wordt uitgegeven aan uren van de eigen dienst, aan goederen diensten derden en materialen. Het niet-beïnvloedbare budget (openbare ruimte), wat niet direct aan de uitvoering van beheer en onderhoud wordt besteed bedraagt € 2,5 miljoen euro. Dit zijn kosten zoals kapitaallasten, overige kosten, subsidies en opbrengsten. Dit zijn kosten die niet direct zijn toe te schrijven aan de uitvoering van het beheer en onderhoud, maar die wel nodig zijn om de uitvoering mogelijk te maken.

¹ Dit zijn met name budgetten voor service, regulier en groot onderhoud.

In de begroting van 2022 is een bedrag van € 7,2 miljoen, exclusief VAT, beschikbaar voor de concrete onderhoudsmaatregelen. VAT-kosten, ofwel 'Vorbereiding, Administratie, en Toezicht' zijn activiteiten waarmee sturing op de uitvoering van beheer en onderhoud mogelijk wordt gemaakt. Het gaat bijvoorbeeld om voorbereiding, zoals het maken van plannen en bestekken, afsluiten van contracten, communicatie en het toezicht houden op de uitvoering van de werken, coördinatie en aansturing van de afhandeling van meldingen. Verder zijn ook de inspecties, onderzoek, metingen, databeheer en bestuurlijke voorstellen onderdeel van de VAT-kosten. Aan VAT-kosten wordt, in de gemeente Zevenaar € 1,6 miljoen besteed.

Voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte zijn op hoofdlijnen drie verschillende financieringsbronnen beschikbaar: de exploitatiebegroting, de voorziening openbare ruimte en vervangingsinvesteringen. Voor het beheren van de openbare ruimte, zoals dat in dit IBOR is gedefinieerd, is per saldo ruim € 7,2 miljoen beschikbaar in 2022, verdeelt naar 6,0 vanuit de exploitatie en € 1,2 miljoen naar voorziening voor wegen. Voor vervangingsinvesteringen zijn de komende jaren (tot en met 2025) € 320.000 beschikbaar, met name voor openbare verlichting. Daarnaast is er voor riolering vervangingsbudget beschikbaar binnen de gesloten exploitatie van dit onderdeel, wat wordt onderbouwd in het watertakenplan.

Exploitatie (€ 6,0 miljoen) Dagelijks onderhoud, service-meldingen Groot onderhoud	Voorziening (€ 1,2 miljoen) Groot onderhoud Wegen	Investering (€ 320.000) Vervangingsinvesteringen Openbare Verlichting
---	---	--

Figuur 17 Beschikbare beheerbudgetten 2022

Domein openbare ruimte (uitvoeringskosten en VAT-kosten)

In figuur 18 is een verdere uitsplitsing van de uitvoeringskosten te zien. Te zien is dat, ongeveer € 1,65 miljoen uitgegeven wordt aan loonkosten voor de eigen dienst, circa € 4,13 aan goederen en diensten derden en ongeveer € 1,40 miljoen aan materiaalkosten. De VAT-kosten bedragen ongeveer € 1,64 miljoen. Het grootste gedeelte van uitvoeringskosten bestaat uit de onderhoudsgroepen wegen, groen en riolering, gezamenlijk € 5,8 miljoen. Daarnaast is er een substantieel deel van het budget beschikbaar voor openbare verlichting, onkruidbestrijding en straatreiniging, gezamenlijk ruim € 800.000.

					Totaal	
Uitvoeringskosten					Uitvoeringskosten	VAT
	Goederen en	Uitvoering Eigen				
	diensten derden	Dienst	Materiaalkosten			VAT
Domein OR	€ 4.131.390	€ 1.648.324	€ 1.399.472	€ 7.179.186	€ 1.637.556	
Groen	€ 1.303.412	€ 676.480	€ 493.334	€ 2.473.226	€ 148.643	
Speelvoorzieningen	€ 48.237	€ 20.644	€ 83.918	€ 152.799	€ -	
Straatmeubilair	€ -	€ 42.010	€ 19.330	€ 61.340	€ 240.159	
Wegen (incl. civieltech. Kunstwerken)	€ 1.586.301	€ 252.457	€ 157.308	€ 1.996.066	€ 466.213	
Openbare Verlichting	€ 106.340	€ -	€ 192.514	€ 298.854	€ 70.445	
Straatreiniging	€ 349.193			€ 349.193		
Onkruidbestrijding	€ 171.873			€ 171.873		
Riolering	€ 487.086	€ 518.835	€ 281.088	€ 1.287.009	€ 577.146	
Begraafplaatsen	€ 40.548	€ 101.073	€ 23.438	€ 165.059	€ 69.615	
Gladheidsbestrijding		€ 36.825	€ 78.222	€ 115.047	€ 65.335	
VRI en verkeersvoorzieningen	€ 38.400		€ 70.320	€ 108.720		
Eindtotaal	€ 4.131.390	€ 1.648.324	€ 1.399.472	€ 7.179.186	€ 1.637.556	

Figuur 18 Exploitatiebegroting, uitvoeringskosten onderhoudsgroepen openbare ruimte

Domein openbare ruimte (niet-uitvoeringskosten)

De Niet-Uitvoeringskosten zijn uitgesplitst in de volgende kostensoorten in figuur 19:

- **Kapitaallasten:** investeringen die in het verleden zijn geactiveerd komen als kapitaallasten (rentekosten en afschrijvingen) terug in de begroting. In de begroting van 2022 zijn € 1,60 miljoen aan kapitaallasten opgenomen.
- **Vervangingsvoorziening:** Voor riolering is een vervangingsvoorziening getroffen om de vervangingen te egaliseren in de tijd, hier wordt ruim € 905.000 in gestort.
- **Opbrengsten:** zijn de inkomsten zoals de leges en inkomensoverdrachten. In de begroting van 2022 is € 600.000 aan opbrengsten opgenomen.
- **Boekhoudkundige mutaties:** In de gemeente Zevenaar worden op verschillende terreinen boekhoudkundige mutaties tussen producten uitgevoerd, hierbij hoort een budget van € 324.000.
- **Overige kosten:** zijn de middelen die in de begroting zijn opgenomen voor zaken als verzekeringen, belastingen en contributies, subsidies en lidmaatschappen. In de begroting van 2022 is dit ruim € 239.000.

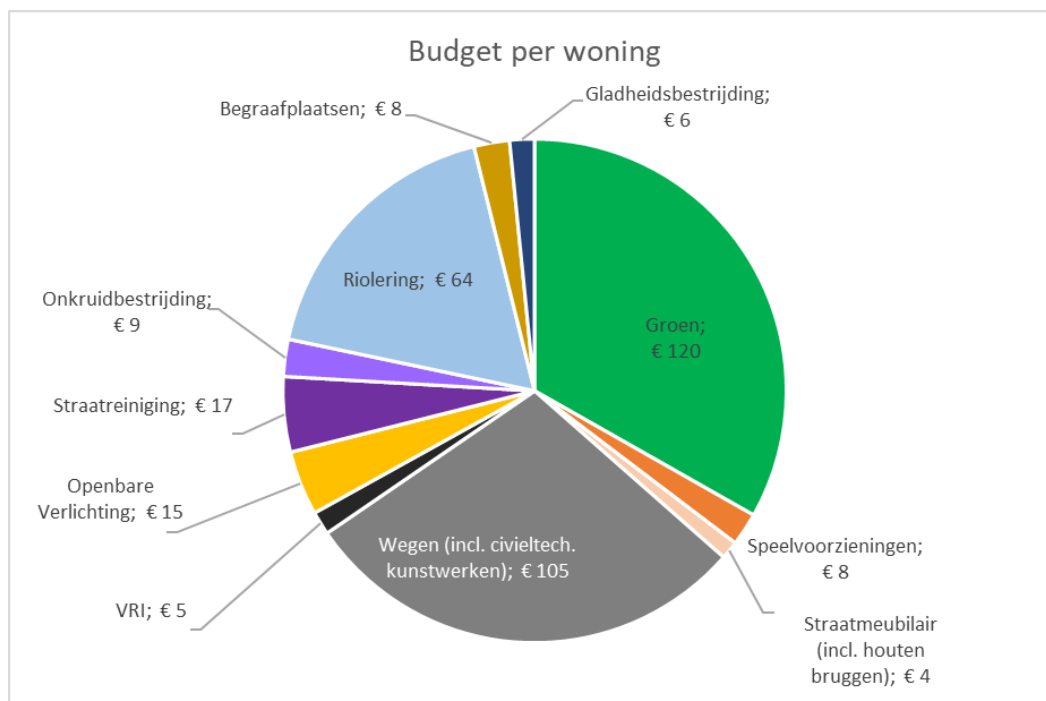
Niet-Uitvoeringskosten									Totaal Niet-Uitvoering
	Algemeen/overige kosten	Boekhoudkundige mutaties	Kapitaallasten	Opbrengsten	Vervangingsvoorziening				
Domein OR	€ 239.686	€ 324.045	€ 1.601.241	€ -602.124	€ 905.487	€		2.468.335	
Groen	€ 50.606		€ 61.838	€ -4.800			€	107.644	
Speelvoorzieningen	€ 27		€ 10.712				€	10.739	
Straatmeubilair			€ 4.736				€	4.736	
Wegen (incl. civieltech. Kunstwerken)	€ 31.346	€ 159.650	€ 434.815	€ -165.553			€	460.258	
Openbare Verlichting			€ 133.323	€ -11.295			€	122.028	
Straatreiniging				€ -273.602			€	-273.602	
Onkruidbestrijding									
Riolering	€ 140.257	€ 164.395	€ 890.434		€ 905.487		€	2.100.573	
Begraafplaatsen	€ 915		€ 24.749	€ -146.874			€	-121.210	
Gladheidsbestrijding	€ 16.535		€ 40.634				€	57.169	
VRI en verkeersvoorzieningen									
Eindtotaal	€ 239.686	€ 324.045	€ 1.601.241	€ -602.124	€ 905.487	€		2.468.335	

Figuur 19 Exploitatiebegroting, niet-uitvoeringskosten voor onderhoudsgroepen openbare ruimte

5.2 Beschikbaar onderhoudsbudget per woning

Het onderhoudsbudget in de exploitatiebegroting is ook uit te drukken per woning. Hiermee wordt inzichtelijk wat er per belastingbetaler beschikbaar is en kunnen de beschikbare middelen beter vergelijkbaar worden gemaakt tussen verschillende gemeenten.

De gemeente Zevenaar heeft € 362 per woning beschikbaar. Het grootste deel van het budget zit in groen, namelijk € 120 (33%). Daarnaast wordt het budget voor een groot deel bepaald door wegen (29%) en riolering (18%). De overige onderhoudsgroepen doen een relatief beperktere aanspraak op het budget (zie figuur 20).

Figuur 20 Onderhoudsbudget per woning (excl. VAT)

Wanneer het budget per woning wordt vergeleken met andere gemeente van een soortgelijke omvang en opzet van de openbare ruimte zien we dat Zevenaar met haar budget van € 362 per woning relatief lager dan gemiddeld zit (exclusief begraafplaatsen en gladheidsbestrijding). Een vergelijkbare gemeente geeft zo'n € 368 per woning uit. Naast het budget per woning is het budget ook uit te drukken per vierkante meter. Per vierkante meter openbare ruimte is € 1,02 beschikbaar in de begroting (incl. budget riolering). Exclusief riolering is dit budget per vierkante meter € 0,83. In vergelijking met een gemiddelde gemeente van de dezelfde omvang en opzet is dit bedrag vergelijkbaar (gemiddeld € 0,94 per m²). Het budget per vierkante meter en per woning zit dus in beide gevallen rond dit gemiddelde.

5.3 Berekenende onderhoudskosten

Het in hoofdstuk 2 beschreven areaal koppelen we in dit hoofdstuk aan een kengetal per beheerobject, zoals woonstraten, bomen, lichtmasten, etc. De gebruikte kengetallen zijn een landelijk gemiddeld ervaringskengetal dat PLANTERRA gebruikt voor het berekenen van de benodigde onderhoudskosten.

Wanneer we al het areaal van de gemeente Zevenaar op het huidige kwaliteitsniveau doorrekenen komen we met het huidig budget op een tekort van € 470.000 (zie figuur 21). Op een totaalbudget van bijna € 7,2 miljoen is dit circa 7 %. Dit tekort zien we met name terug op het onderdeel groen en wegen. Ook op overige onderhoudsgroepen zien we verschillende tekort in vergelijking met de beschikbare middelen. Zo is er voor civiele kunstwerken en verkeersvoorzieningen geen gelabeld beheergeld beschikbaar. Dit wordt nu veelal betaald uit wegbudget. Zie voor verder details onderstaande figuur.

	Totaal benodigd	Totaal beschikbaar	Vershil	%
Bermen				
Bomen				
Gazon				
Bos(plantsoen)				
Beplanting	€ 2.579.000	€ 2.473.000	€ -106.000	
Begraafplaatsen	€ 151.000	€ 165.000	€ 14.000	
Spelen	€ 187.000	€ 153.000	€ -34.000	
Straatmeubilair	€ 36.000	€ 61.000	€ 25.000	
Fietspaden				
GOW				
Halfverharding				
Voetpaden				
Woonstraten	€ 2.218.000	€ 1.996.000	€ -222.000	
Civiele Kunstwerken	€ 120.000	€ -	€ -120.000	
VRI en verkeersvoorzieningen	€ 119.000	€ 109.000	€ -10.000	
Openbare Verlichting	€ 323.000	€ 299.000	€ -24.000	
Straatreiniging	€ 354.000	€ 349.000	€ -5.000	
Onkruidbestrijding	€ 202.000	€ 172.000	€ -30.000	
Gladheidsbestrijding*	€ 115.000	€ 115.000	€ -	
Totaal (excl. Riolering en Water)	€ 6.404.000	€ 5.892.000	€ -512.000	-9%
Riolering				
Water	€ 1.287.000	€ 1.287.000	€ -	
Totaal (incl. Riolering en Water)	€ 7.691.000	€ 7.179.000	€ -512.000	-7%

Figuur 21 Vergelijking beschikbare middelen met benodigde onderhoudskosten (*worden geen benodigde onderhoudskosten berekend. Hierbij gaan we er van uit dat het beschikbare budget voldoende is voor het uit te voeren werk)

- Voor groen bestaat er een tekort van €106.000, dit tekort bestaat met name uit het benodigde budget voor het bestrijden van invasieve exoten en de eikenprocessierups.
- Voor wegen is een tekort van € 222.000. Met de uitbreiding van areaal is niet altijd het verhardingsbudget opgehoogd. In sommige gebieden wordt dan ook niet altijd de beoogde kwaliteit behaald en worden meldingen niet direct opgelost.
- Voor speelvoorzieningen zien we een tekort van €34.000. Dit tekort wordt veroorzaakt door het beperkte budget voor het onderhoud van valondergronden.
- Uit het budget van straatmeubilair en wegen wordt nu ook onderhoudswerkzaamheden aan (houten) bruggen uitgevoerd. Hierdoor lijkt er op dit onderdeel een overschot, maar dit wordt dus besteed aan het onderhoud aan houten bruggen.
- Civiele kunstwerken hebben geen gelabeld budget in de exploitatiebegroting van de gemeente. Onderhoud hieraan is vaak ad hoc en wordt dan betaald uit andere onderhoudsbudgetten.
- Op het gebied van onkruidbestrijding en straatreiniging wordt een tekort gerapporteerd, dit tekort wordt mede veroorzaakt door areaaluitbreidingen. Voor onkruidbestrijding is ook het niet meer chemisch mogen reinigen een oorzaak van het tekort en zodoende achterstallig onderhoud op dit gebied.

6. Vervangingsbudget (investerings)

6.1 Beschikbaar vervangingsbudget

Voor de komende jaren is er ook een (investerings)budget beschikbaar voor vervanging en herinrichting van onderdelen van de openbare ruimte. Structureel is er alleen voor openbare verlichting € 320.000 beschikbaar voor het uitvoeren van vervangingen.

Het beschikbare investeringsbudget bestaat deels uit vervangingsbudgetten voor beheer en onderhoud, maar ook voor een groot deel uit incidentele budgetten voor nieuwe aanleg of herinrichting vanuit een ander perspectief. De opvolgende jaren zullen nog moeten worden ingeschat. Voor bijvoorbeeld riolering is al een inschatting gemaakt, deze moet nog worden vastgesteld en verwerkt tijdens de behandeling van de kadernota.

6.2 Berekende vervangingsopgave

Voor het vervangen van het bestaande areaal is een vervangingsbudget benodigd. De totale waarde van het areaal openbare ruimte wordt geraamd op € 449 miljoen, het grootste deel bestaat uit de waarde van de riolering (€ 215 miljoen), € 153 miljoen voor wegen en € 36 miljoen door groen.

Op basis van het bekende beheerareaal maken we een inschatting van de financiële opgave. Met theoretische cyclische kengetallen rekenen we voor het beheerareaal openbare ruimte een benodigd gemiddeld jaarlijks vervangingsbudget door. Afhankelijk van de kwaliteit en de leeftijd van de openbare ruimte zit hier een fluctuatie in. Deze is in deze berekening niet meegenomen. In totaal is er jaarlijks een theoretisch vervangingsbudget van circa € 8,6 miljoen benodigd. Hiervan is € 3,4 miljoen benodigd voor riolering en bijna € 3,06 miljoen voor wegen. Daarnaast is groen een belangrijke budgetvrager (in totaal € 840.000) en ook openbare verlichting (€ 550.000) vragen een substantieel deel van het vervangingsbudget. Figuur 23 geeft de resultaten hiervan op hoofdlijnen.

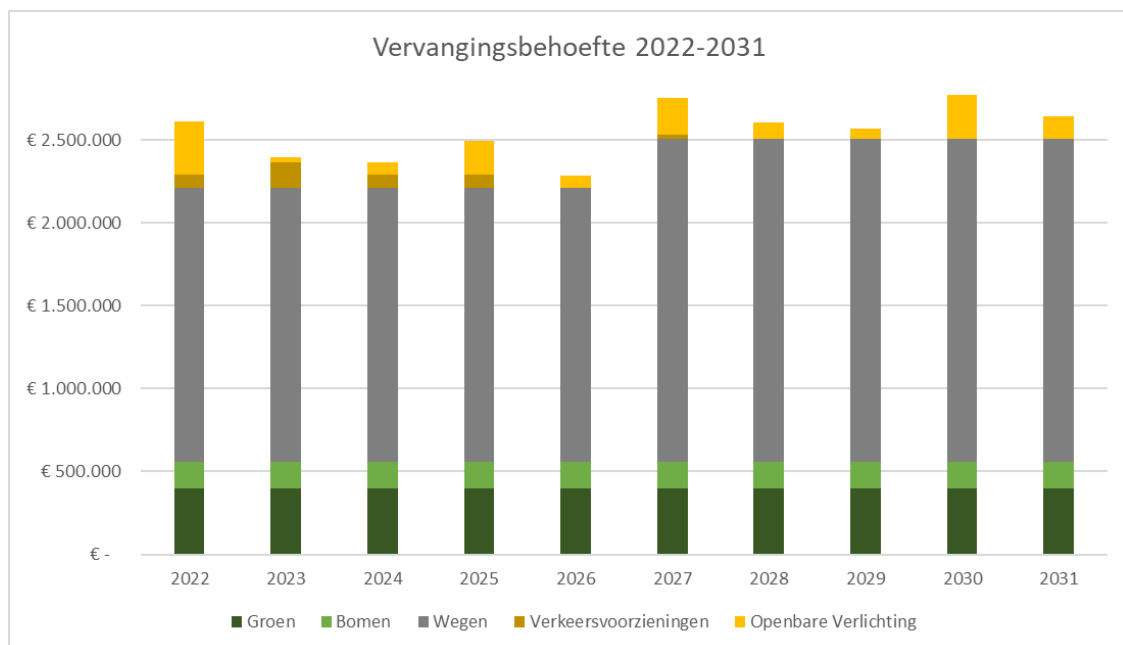
Onderhoudsgroep	Jaarlijkse vervangingskosten (cyclisch)	
Groen en bomen	€	840.000
Begraafplaatsen	€	30.000
Spelen	€	160.000
Straatmeubilair	€	30.000
Wegen	€	3.060.000
Civiele Kunstwerken	€	470.000
Verkeersvoorzieningen	€	80.000
Openbare Verlichting	€	550.000
Riolering	€	3.400.000
Eindtotaal	€	8.620.000

Figuur 22 Geraamde jaarlijkse vervangingsbehoefte (cyclisch)

Deze eerste inschatting geeft een beeld van de jaarlijkse vervangingsopgave, op basis van de hoeveelheden te beheren areaal. Als we hierbij rekening houden met ouderdom en huidige kwaliteit komen we op ander benodigde budgetten uit. Verklaring hiervoor zijn:

- Groen en bomen worden soms al gedurende de tijd in onderhoud vernieuwd, waardoor de benodigde vervangingskosten worden verlaagd. De opgave zit momenteel vooral op het gebied van de groenvlakken, deze zijn relatief verouderd. De inschatting op basis van uitgevoerde onderzoeken is dat hier jaarlijks zo'n € 560.000 benodigd is.
- Voor verkeersvoorzieningen wordt op basis van de huidige leeftijd en kwaliteit een jaarlijks gemiddeld budget van € 50.000 staan. Voor openbare verlichting is een vervangingsbudget beschikbaar wat is afgestemd op de huidige vervangingsbehoefte (tot 2025), hiervoor wordt een budget van € 320.000 opgenomen.
- Voor wegen is de inschatting dat delen van het te beheren areaal in grotere projecten (bijvoorbeeld vervanging riolering) wordt vervangen. Hiervoor is dan geen apart vervangingsbudget meer benodigd. Door werk met werk te maken komt de vervangingsbehoefte dus lager uit op circa € 1.650.000.
- Voor spelen, straatmeubilair en civiele kunstwerken moet de vervangingsopgave nog inzichtelijk worden gemaakt of is deze incidenteel. Op basis van de huidige gegevens wordt hier geen andere inschatting voor gemaakt.

Op basis van deze gegevens hebben we een inschatting gemaakt van het benodigde vervangingsbudget voor de komende tien jaren. Op basis van de vervangingsbehoefte (kwaliteit en ouderdom) en haalbaarheid (organisatorisch) is de werkelijke behoefte in beeld gebracht voor de komende jaren. Voor de periode tot 2032 hebben we een variërend budget nodig dat gemiddeld circa € 2,5 miljoen per jaar bedraagt, om de kwaliteit van de openbare ruimte in stand te houden. Dit is in figuur 23 voor de komende periode in beeld gebracht. Voor een groot deel bestaat dit budget uit de vervanging van wegen en groen.

Onderhoudsgroep	Jaarlijkse vervangingskosten (o.b.v. inschatting kwaliteit en ouderdom)	
Groen	€	400.000
Bomen	€	160.000
Spelen		<i>n.t.b.</i>
Straatmeubilair		<i>n.t.b.</i>
Wegen	€	1.650.000
Civiele Kunstwerken		<i>incidenteel</i>
Verkeersvoorzieningen	€	50.000
Openbare Verlichting	€	320.000
Eindtotaal	€	2.580.000

Figuur 23: Jaarlijks benodigd budget voor vervangingen

Bijlage 1: Beheerareaal

Beheercategorie	Beheergroep	Beheerobject	Totaal	
Groen	Bermen	Bermen	658.497	m2
		Bermen intensief	43.760	m2
		Bermen talud	171.097	m2
		Kruidenvegetatie	604.374	m2
	Boomspiegel	Boomspiegel	1.801	m2
	Bos	Bos	534.244	m2
	Bosplantsoen	Bosplantsoen	409.363	m2
	Gazon	Gazon	978.803	m2
		Gazon met bollen	3.839	m2
	Hagen	Blokhaag	70.517	m2
		Haag	18.821	m2
	Heesters	(heester)Rozen	8.565	m2
		Bodembedekkers	74.596	m2
		Opgaande heesters	196.608	m2
Vaste Planten	Vaste Planten	8.106	m2	
Totaal Groen			3.782.992	m2
Spelen	Speeltoestellen	Valondergrond	12.656	m2
Totaal Spelen			12.656	m2
Water	Watergangen	Vijver	28.713	m2
		Watergang	248.982	m2
Totaal Water			277.695	m2
Wegen	Fietspaden	Fietspaden	2.096	m2
		Fietspaden - asfalt	33.511	m2
		Fietspaden - beton	5.263	m2
		Fietspaden - elementen	82.565	m2
	GOW	GOW - Asfalt	1.216.920	m2
		GOW - Elementen	410.880	m2
	Halfverharding	Halfverharding	77.294	m2
	Voetpaden	Voetpaden	7.316	m2
		Voetpaden - asfalt	116.983	m2
		Voetpaden - elementen	288.220	m2
	Woonstraten	Woonstraten	19.956	m2
		Woonstraten - asfalt	319.086	m2
		Woonstraten - elementen	786.158	m2
Totaal Wegen			3.366.248	m2
Begraafplaatsen	Bermen	Kruidenvegetatie-bgp	1.485	m2
	Bosplantsoen	Bosplantsoen-bgp	11.716	m2
	Gazon	Gazon-bgp	40.068	m2
	Hagen	Blokhaag-bgp	253	m2
		Haag-bgp	1.454	m2
	Halfverharding	Halfverharding-bgp	3.183	m2
	Heesters	Bodembedekkers-bgp	695	m2
		Opgaande heesters-bgp	2.513	m2
		(heester)Rozen-bgp	15	m2
	Vaste Planten	Vaste planten-bgp	55	m2
	Verhading	Gebakken Klinkers-bgp	1.167	m2
		Asfaltverharding-bgp	2.657	m2
Totaal Begraafplaatsen			65.261	m2

Beheercategorie	Beheergroep	Beheerobject	Totaal
Civiele Kunstwerken	Bruggen/viaducten/tunnels	Bruggen/viaducten/tunnels	45 st
	Houten bruggen	Houten brug	44 st
Totaal Civiele Kunstwerken			89 st
Groen	Bloembak	Bloembak	100 st
	Bomen	Boom	46.658 st
		Vormboom	3.870 st
Totaal Groen			50.628 st
Begraafplaatsen	Bomen	Boom-bgp	581 st
		Vormboom-bgp	5 st
	Meubilair	Zitbank-bgp	13 st
		Afvalbak-bgp	9 st
	Begraven	Begravingen	239 st
Totaal Begraafplaatsen			847 st
Openbare Verlichting	Openbare verlichting	Armaturen	10.353 st
		Lichtmasten	9.255 st
Totaal Openbare Verlichting			19.608 st
Riolering	Riolering	Gemalen	63 st
		Drukpompunits	336 st
		Overstorten (intern en extern)	100 st
		Vacuumputten	190 st
		Straatkolken	18.000 st
		Inspectieputten	7.500 st
		IBA's	24 st
Totaal Riolering			26.213 st
Spelen	Speeltoestellen	Speeltoestellen	556 st
Totaal Spelen			556 st
Straatmeubilair	Straatmeubilair	Afvalbak	450 st
		Zitbank	300 st
Totaal Straatmeubilair			750 st
Verkeersvoorzieningen	Bebording	Verkeersbord	4.500 st
	Meubilair	Palen	1.500 st
	VRI	VRI	9 st
	(leeg)	Redout	3 st
Totaal Verkeersvoorzieningen			6.012 st
Water	Watelement	Fontein	4 st
		Trekpond	3 st
Totaal Water			7 st

Beheercategorie	Beheergroep	Beheerobject	Totaal
Riolering	Riolering	Duikers	6.000 m1
		Vrijvervalriolering	482.000 m1
		Drukleiding	92.000 m1
		Persleiding	28.000 m1
		Vacuumleiding	24.000 m1
Totaal Riolering			632.000 m1

Bijlage 2: Kostenkengetallen

Onderhoudsgroep	OH-Element	B-Basis	B-Service	B-Regulier	B-Groot	B-VAT	B-Vernieuwin
Wegen	GOW - Asfalt	€ 0,77	€ 0,07	€ -	€ 0,70	€ 0,12	€ 0,97
Wegen	GOW - Elementen	€ 0,48	€ 0,02	€ 0,21	€ 0,25	€ 0,07	€ 0,91
Wegen	GOW	€ 0,60	€ 0,05	€ 0,22	€ 0,32	€ 0,09	€ 0,91
Wegen	Woonstraten - asfalt	€ 0,64	€ 0,06	€ -	€ 0,59	€ 0,10	€ 0,97
Wegen	Woonstraten - elementen	€ 0,75	€ 0,04	€ 0,21	€ 0,50	€ 0,11	€ 0,91
Wegen	Woonstraten	€ 0,79	€ 0,07	€ 0,19	€ 0,53	€ 0,12	€ 0,91
Wegen	Halfverharding	€ 0,25	€ -	€ -	€ 0,25	€ 0,04	€ -
Wegen	Voetpaden - asfalt	€ 0,44	€ 0,04	€ -	€ 0,40	€ 0,07	€ 0,71
Wegen	Voetpaden - elementen	€ 0,64	€ 0,03	€ 0,18	€ 0,43	€ 0,10	€ 0,79
Wegen	Voetpaden	€ 0,70	€ 0,06	€ 0,18	€ 0,46	€ 0,11	€ 0,79
Wegen	Fietspaden - asfalt	€ 0,69	€ 0,06	€ -	€ 0,63	€ 0,10	€ 0,73
Wegen	Fietspaden - elementen	€ 0,64	€ 0,03	€ 0,18	€ 0,43	€ 0,10	€ 0,86
Wegen	Fietspaden	€ 0,71	€ 0,06	€ 0,18	€ 0,46	€ 0,11	€ 0,86
Wegen	Fietspaden - beton	€ 0,42	€ 0,02	€ 0,13	€ 0,27	€ 0,06	€ 0,86
Groen	Blokhaag	€ 3,99	€ 0,19	€ 3,80	€ -	€ 0,60	€ 1,07
Groen	Haag	€ 3,32	€ 0,16	€ 3,16	€ -	€ 0,50	€ 0,97
Groen	Bermen	€ 0,17	€ 0,01	€ 0,16	€ -	€ 0,03	€ 0,06
Groen	Bermen intensief	€ 0,22	€ 0,01	€ 0,21	€ -	€ 0,03	€ 0,06
Groen	Bermen talud	€ 0,23	€ 0,01	€ 0,22	€ -	€ 0,03	€ 0,06
Groen	Kruidenvegetatie	€ 0,22	€ 0,01	€ 0,21	€ -	€ 0,03	€ 0,06
Groen	Bosplantsoen	€ 0,64	€ 0,06	€ 0,58	€ -	€ 0,10	€ 0,20
Groen	Bodembedekkers	€ 2,05	€ 0,19	€ 1,86	€ -	€ 0,31	€ 0,57
Groen	Gazon	€ 0,50	€ 0,05	€ 0,46	€ -	€ 0,08	€ 0,06
Groen	Gazon met bollen	€ 0,56	€ 0,05	€ 0,51	€ -	€ 0,08	€ 0,06
Groen	Gazon (Sport, 42x maaien)	€ 0,76	€ 0,05	€ 0,71	€ -	€ 0,11	€ 0,06
Groen	(heester)Rozen	€ 2,59	€ 0,24	€ 2,36	€ -	€ 0,39	€ 0,70
Groen	Opgaande Heesters	€ 2,33	€ 0,21	€ 2,11	€ -	€ 0,35	€ 0,57
Groen	Vaste planten	€ 4,02	€ 0,19	€ 3,82	€ -	€ 0,60	€ 0,60
Groen	Boom	€ 18,76	€ 1,71	€ 17,05	€ -	€ 2,81	€ 13,33
Groen	Vormboom	€ 23,84	€ 2,17	€ 21,67	€ -	€ 3,58	€ 25,00
Groen	Bos	€ 0,01	€ -	€ 0,01	€ -	€ 0,00	€ -
Groen	Bloembak	€ 375,00	€ -	€ 375,00	€ -	€ 56,25	€ -
Groen	Boomspiegel	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Begraafplaatsen	Blokhaag-bgp	€ 4,98	€ 0,24	€ 4,75	€ -	€ 0,75	€ 2,13
Begraafplaatsen	Bodembedekkers-bgp	€ 2,56	€ 0,23	€ 2,33	€ -	€ 0,38	€ 1,14
Begraafplaatsen	Boom-bgp	€ 23,45	€ 2,13	€ 21,32	€ -	€ 3,52	€ 16,67
Begraafplaatsen	Bosplantsoen-bgp	€ 0,80	€ 0,07	€ 0,73	€ -	€ 0,12	€ 0,40
Begraafplaatsen	Gazon-bgp	€ 0,63	€ 0,06	€ 0,57	€ -	€ 0,09	€ 0,12
Begraafplaatsen	Haag-bgp	€ 4,15	€ 0,20	€ 3,95	€ -	€ 0,62	€ 1,93
Begraafplaatsen	Halfverharding-bgp	€ 0,31	€ -	€ -	€ 0,31	€ 0,05	€ -
Begraafplaatsen	Kruidenvegetatie-bgp	€ 0,28	€ 0,01	€ 0,26	€ -	€ 0,04	€ 0,07
Begraafplaatsen	Opgaande heesters-bgp	€ 2,91	€ 0,26	€ 2,64	€ -	€ 0,44	€ 1,14
Begraafplaatsen	(heester)Rozen-bgp	€ 3,24	€ 0,29	€ 2,95	€ -	€ 0,49	€ 1,40
Begraafplaatsen	Vaste planten-bgp	€ 5,02	€ 0,24	€ 4,78	€ -	€ 0,75	€ 1,80
Begraafplaatsen	Vormboom-bgp	€ 29,80	€ 2,71	€ 27,09	€ -	€ 4,47	€ 31,25
Begraafplaatsen	Gebakken Klinkers-bgp	€ 1,29	€ 0,06	€ 0,36	€ 0,86	€ 0,19	€ 1,58
Begraafplaatsen	Zitbank-bgp	€ 55,24	€ 2,63	€ 52,61	€ -	€ 8,29	€ 25,00
Begraafplaatsen	Afvalbak-bgp	€ 56,21	€ 2,68	€ 53,53	€ -	€ 8,43	€ 60,00
Begraafplaatsen	Asfaltverharding-bgp	€ 0,66	€ 0,06	€ -	€ 0,60	€ 0,10	€ 1,06
Begraafplaatsen	Begravingen	€ 210,00	€ -	€ 210,00	€ -	€ -	€ -
Spelen	Valondergrond	€ 3,05	€ -	€ -	€ 3,05	€ 0,46	€ -
Spelen	Speeltoestellen	€ 267,47	€ 24,32	€ 243,15	€ -	€ 40,12	€ 282,67

Onderhoudsgroep	OH-Element	B-Basis	B-Service	B-Regulier	B-Groot	B-VAT	B-Vernieuwin
Openbare Verlichting	Lichtmasten	€ 12,00	€ 3,25	€ 3,75	€ 5,00	€ 1,80	€ 17,50
Openbare Verlichting	Armaturen	€ 21,00	€ 6,00	€ 15,00	€ -	€ 3,15	€ 37,50
Bebording	Straatnaambord	€ 9,89	€ 0,06	€ 9,83	€ -	€ 1,48	€ 6,00
Bebording	ANWB bebording	€ 20,47	€ 0,10	€ 20,37	€ -	€ 3,07	€ 6,00
Bebording	Verkeersbord	€ 9,89	€ 0,06	€ 9,83	€ -	€ 1,48	€ 6,00
VRI	VRI	€ 8.470,00	€ -	€ 2.470,00	€ 6.000,00	€ 370,50	€ 5.775,00
Straatreiniging	Vegen rijbanen, fietspaden en park	€ 0,14	€ 0,14	€ -	€ -	€ 0,02	€ -
Straatreiniging	Zwerfvuil verharding	€ 0,02	€ 0,02	€ -	€ -	€ 0,00	€ -
Straatreiniging	Blad op verharding	€ 0,02	€ 0,02	€ -	€ -	€ 0,00	€ -
Straatreiniging	Onkruid verwijderen elementen	€ 0,15	€ 0,15	€ -	€ -	€ 0,02	€ -
Straatreiniging	Zwerfvuil groen	€ 0,05	€ 0,05	€ -	€ -	€ 0,01	€ -
Civiele Kunstwerken	Duikers	€ 5,69	€ 0,27	€ 5,42	€ -	€ 0,85	€ 21,50
Civiele Kunstwerken	Bruggen/viaducten/tunnels	€ 1.318,41	€ 59,93	€ 1.258,48	€ -	€ 197,76	€ 4.000,00
Civiele Kunstwerken	Duikerbrug	€ 350,00	€ -	€ 350,00	€ -	€ 52,50	€ 2.000,00
Civiele Kunstwerken	Betonnen fiets-/voetbrug	€ 993,54	€ 47,31	€ 946,22	€ -	€ 149,03	€ 2.142,86
Civiele Kunstwerken	Houten brug	€ 641,72	€ 30,56	€ 611,16	€ -	€ 96,26	€ 2.500,00
Civiele Kunstwerken	Betonnen verkeersbrug	€ 1.318,41	€ 59,93	€ 1.258,48	€ -	€ 197,76	€ 4.000,00
Straatmeubilair	Afvalbak	€ 56,21	€ 2,68	€ 53,53	€ -	€ 8,43	€ 60,00
Straatmeubilair	Palen	€ 0,81	€ 0,04	€ 0,77	€ -	€ 0,12	€ 4,00
Straatmeubilair	Zitbank	€ 44,19	€ 2,10	€ 42,09	€ -	€ 6,63	€ 20,00
Water	Greppel	€ 0,20	€ -	€ -	€ 0,20	€ 0,03	€ -
Water	Vijver	€ 0,20	€ -	€ -	€ 0,20	€ 0,03	€ -
Water	Watergang	€ 0,20	€ -	€ -	€ 0,20	€ 0,03	€ -
Riolering	Vrijvervalriolering	€ 1,59	€ 0,56	€ 1,03	€ -	€ 0,24	€ 5,00
Riolering	Persleiding	€ 0,47	€ -	€ 0,47	€ -	€ 0,07	€ 5,00
Riolering	Vacuümleiding	€ 0,47	€ -	€ 0,47	€ -	€ 0,07	€ 5,00
Riolering	Drukleiding	€ 0,47	€ -	€ 0,47	€ -	€ 0,07	€ 5,00
Riolering	Drukompunits	€ 214,50	€ -	€ 214,50	€ -	€ 32,17	€ 5,00
Riolering	Gemalen	€ 1.375,57	€ -	€ 186,52	€ 1.189,06	€ 206,34	€ 80,00
Riolering	Overstorten (intern en extern)	€ 442,98	€ -	€ 442,98	€ -	€ 66,45	€ 20,00
Riolering	Vacuumpotten	€ 839,33	€ -	€ 186,52	€ 652,81	€ 125,90	€ 20,00
Riolering	Straatkolken	€ 3,30	€ 0,50	€ 2,80	€ -	€ 0,49	€ 10,00
Riolering	Inspectieputten	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 10,00
Riolering	IBA's	€ 261,13	€ -	€ 261,13	€ -	€ 39,17	€ 40,00